

Aanwijzing voor de gespreksleider: bij een van de vragen wordt gevraagd om antwoord te geven door te schilderen of tekenen. Mocht u deze vraag willen en kunnen uitvoeren met uw groep, zorgt u dan dat er genoeg teken- of schildermaterialen aanwezig zijn.

IN GESPREK OVER: Van Gogh

Waar ter wereld je ook op vakantie gaat, als je zegt dat je uit Nederland komt, komt er bij de ander direct een rijtje associaties boven. En 'Van Gogh' wordt daarbij vrijwel nooit overgeslagen. Aardappels, zonnebloemen, korenvelden... Hoe komt het dat iedereen zijn werk lijkt te kennen? Wat maakt dat Van Goghs schilderijen zoveel mensen aanspreken? Misschien hebben we zelf ook de gave om te kunnen schilderen of tekenen... Een gave van de Geest? We gaan erover in gesprek.

Inleiding

Vandaag gaan we met elkaar in gesprek over het leven en werk van Vincent van Gogh.

- Wat is uw eerste associatie met de naam 'Vincent van Gogh' – wat komt meteen bij u boven?

Laten we, voordat we verder zullen praten over Van Gogh, eerst een moment naar zijn werk kijken. Neem het schilderij 'Kop van een vrouw' dat op pag. 3 staat afgebeeld eens voor u. Kijk er een tijdje naar en bespreek dan in twee- of drietallen de volgende vragen:

- Wie is deze vrouw volgens u? Waarom denkt u dat?
- Waar zit deze vrouw op het moment dat van Gogh haar schildert volgens u aan te denken?

Laat hierbij uw fantasie maar werken!

Wissel na afloop van de gesprekken in twee- of drietallen in de grote groep uit wat u bij dit schilderij heeft gedacht/ bedacht.

- Bent u zelf een liefhebber van de schilderkunst? Schildert u zelf wellicht, of heeft u dat gedaan? Zo ja, zou u hier iets over willen vertellen?
- Vindt u dat 'schilderijen met het leven te maken moeten hebben'? (pag. 5)

Schilderen is gestalte geven aan...

Op pag. 4 beschrijven Beate Rose en Stephan de Jong hoe het schilderen voor Vincent van Gogh ook gestalte gaf aan (en wellicht een vervanging was voor) dat wat hij in zijn leven zo miste. Hij wordt beschreven als een rusteloos persoon, als iemand die maar moeilijk aansluiting vond bij anderen. Alles wat hij probeerde aan werk of studie, mislukte. 'Vaak schilderde hij waar hij zo naar verlangde (...)'

- Op welke manier kunnen schilderijen of kan kunst volgens u een vervanging zijn voor dat wat een mens in zijn of haar leven mist?
- Maakt dit, nu u dit van Van Gogh weet, dat u anders naar zijn schilderijen kijkt? Waarom wel/ niet?
- Is het in uw leven ook wel eens voorgekomen dat u dingen die u miste op een andere manier toch kon vinden? Zo ja, zou u daar iets over willen vertellen?

‘Wie maar hard zijn best doet, zal uiteindelijk resultaat zien, hield dominee Van Gogh (Vincent’s vader) zijn gehoor en zichzelf voor. Vincent heeft dat in zijn leven toegepast. Hij bleef in hoog tempo doorschilderen, ook al zag niemand iets in zijn werk. In het gebrek aan erkenning voelde hij zich verwant met Christus.’ (pag. 5)

- Wat is uw reactie op deze laatste zin: ‘In het gebrek aan erkenning voelde hij zich verwant met Christus?’
- Leest u met elkaar de uitspraken van Vincent op pag. 7. Hoe verbindt u deze uitspraken met het voorgaande citaat? Spreken beide teksten elkaar tegen of kunnen ze samen opgaan?

Pinksteren

Op pag. 8 en 9 vindt u een aantal gedichten over Pinksteren dat ook wel het ‘feest van de Geest’ wordt genoemd.

- Wat betekent Pinksteren voor u?
- Heeft u herinneringen aan bijzondere pinksterdagen?
- Een van de gedichten op pag. 9 heet ‘Gestalten van de Geest’. Wat zijn dat eigenlijk volgens u, die gestalten? Hoort kunst daar wat u betreft ook bij? Waarom wel/niet?

Christus als kunstenaar

‘Christus is volgens Vincent een ongeëvenaarde kunstenaar.’ De parabels die Jezus uitsprak waren ‘pure scheppingskracht’ (pag. 13). Hieronder staan drie korte parabels van Jezus. Leest u ze met elkaar eens door.

Lucas 15: 3-7

³ Jezus vertelde hun toen deze gelijkenis: ⁴ ‘Als iemand van u honderd schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet de negenennegentig andere in de woestijn achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft? ⁵ En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol vreugde op zijn schouders ⁶ en gaat hij naar huis. Daar roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tegen hen: “Deel in mijn vreugde, want ik heb het schaap gevonden dat verdwaald was.” ⁷ Ik zeg u: zo zal er in de hemel meer vreugde zijn over één zondaar die tot inkeer komt dan over negenennegentig rechtvaardigen die geen inkeer nodig hebben.’

Marcus 4: 30-32

³⁰ En hij zei: 'Waarmee kunnen we het koninkrijk van God vergelijken en door welke gelijkenis kunnen we het voorstellen?' ³¹ Het is als een zaadje van de mosterdplant, het kleinste van alle zaden op aarde wanneer het gezaaid wordt. ³² Maar als het na het zaaien opschiet, wordt het het grootste van alle planten en krijgt het grote takken, zodat de vogels van de hemel in zijn schaduw kunnen nestelen.'

Lucas 18: 2-5

² 'Er was eens een rechter in een stad die geen ontzag had voor God en zich niets aan de mensen gelegen liet liggen. ³ Er woonde ook een weduwe in die stad, die steeds weer naar hem toe ging met het verzoek: "Doe mij recht in het geschil met mijn tegenstander." ⁴ Maar lange tijd wilde hij dat niet doen. Ten slotte zei hij bij zichzelf: Ook al heb ik geen ontzag voor God en laat ik mij niets aan de mensen gelegen liggen, ⁵ toch zal ik die weduwe recht verschaffen omdat ze me last bezorgt. Anders blijft ze eindeloos bij me komen en vliegt ze me nog aan.'

- Kiest u een van deze parabels uit en probeert u daar, als er materialen beschikbaar zijn, een beeld bij te tekenen. Neem de tijd om te bedenken wat u belangrijk vindt om af te beelden en wat niet.
- Als u niet kunt of wilt schilderen of tekenen, zou u als alternatief de volgende vraag kunnen bespreken: stel dat u van een van deze parabels een schilderij zou moeten maken, welke parabel zou u daarvoor kiezen? Zou u kunnen beschrijven wat u dan zou schilderen?
- Bespreek (als iedereen uitgeschilderd of –getekend is) met elkaar wat u heeft gemaakt, en waarom.

Tot slot

Lees tot slot met elkaar de column van Agnes Grond 'Aardappeleters' (pag. 13).

- Met welke droom gaat ú straks weer naar huis?

Annemarie Roding, predikant binnen de Protestantse Kerk en geestelijk verzorger bij Careyn

Voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad kunt u een mailtje sturen naar: kio@pkn.nl

Voor een abonnement op *Open Deur*, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken, kunt u contact opnemen met Boekencentrum uitgevers,

tel. (079) 362 86 28, www.open-deur.nl

